

Geheime dienst probeerde activist tegen politiegeweld te ronselen

Op de internationale dag voor de rechten van de mens is een activist die zich inzet voor 'Justice voor Sammy' benaderd door de inlichtingendienst, de AIVD. Sammy Baker (Samuel Seewald) is op 13 augustus 2020 door de politie in Amsterdam doodgeschoten. Twee agenten van de geheime dienst zaten in de ochtend van 10 december 2021 bij hem op de bank en wilden hem werven als informant. Daarna hebben ze met behulp van agenten van de Amsterdamse politie op illegale wijze de camerabeelden van het appartementencomplex waar de activist woont in beslag genomen.

Het voorval illustreert eens te meer dat de AIVD er niet is om de rechtstaat te beschermen, maar om politiegeweld te vergoelijken. Dat is ongepast in een democratische rechtstaat. Politie en openbaar ministerie behoren transparant te zijn over de gebeurtenissen rond de dood van Sammy en de stappen die de overheid neemt in het kader van gedegen opsporingsonderzoek en vervolging van betrokken politiefunctionarissen. Mensen die politiegeweld aan de kaak stellen, intimideren en bespioneren zorgen voor een verdere erosie van het vertrouwen in de rechtstaat.

Op 10 december 2021, internationale dag voor de rechten van de mens, werd ik om kwart over tien gewekt door de deurbel. Ik woon in een appartementencomplex en was in de veronderstelling dat er via het centrale belsysteem in de hal was aangebeld. Toen ik via de intercom probeerde te informeren wie er had aangebeld was er niemand aan de andere kant van de lijn. "Het zal wel een van de burens zijn," dacht ik en deed zonder er verder bij nadenken mijn voordeur open.

De AIVD op de bank over een demonstratie tegen politiegeweld

Daar stond een man en een vrouw. De man was wit, had zo'n zes-zeven of tien cm bruin haar en een nette jas aan -maar niet een pak ofzo. Hij was halverwege de dertig en zo'n 1 meter 80. De vrouw was ietsjes ouder, halverwege de veertig en ietsjes kleiner, rond de 1 meter 70. De vrouw had ene donkere bos krullend haar (hele kleine krulletjes) en was heel licht getint. Verder had ze een vrij neutrale winterjas aan. Ondanks dat ik deze mensen niet kende schenen ze mij wel te kennen. Ze stelden zichzelf voor: "Wij zijn van Binnenlandse Zaken". Ze lieten bij de woorden binnenlandse zaken heel vluchtig een pasje zien. Het had eigenlijk net zo goed hun bibliotheekpas kunnen zijn, want ik kon in die flits niets opmaken van wat er op hun pasjes stond.

Ze stelden voor over tien minuutjes terug te komen, gezien ik net uit bed kwam en zichtbaar niet voorbereid was op hun bezoek. Maar ik verwees ze naar de woonkamer en trok ondertussen iets aan. Achteraf vroeg ik me af waarom ik ze eigenlijk had binnen gelaten. In het verleden kwam ik regelmatig in kraakcafés en sympathiseerde ik met de kraakbeweging en de woningstrijd. Nam ook deel aan kraakacties en ging zelf ook kraken. Via de woningstrijd raakte ik ook betrokken bij klimaatacties en actievoeren in het algemeen. Ik had dus weleens gehoord over benaderingen, informanten en infiltranten.

Ik was nu overrompeld. Nog maar half wakker, in mijn onderbroek. Geen idee waarom ik niet meteen dacht dat ik een potentieel doelwit zou kunnen zijn van een benadering. Ik was weer politiek actief, maar stond er niet echt bij stil. Ik had zelfs het gevoel dat ik ze niet zomaar weg kon sturen. Ik verontschuldigde mij zelfs voor de troep in de woonkamer waarop de vrouw zei: "Dat krijg je als je onaangekondigd langs komt". Er ging een raar gevoel van familiariteit uit van deze opmerkingen, net alsof het hele goeie vrienden van me waren waarvan het niet opmerkelijk zou zijn als die onaangekondigd aanbellen als ze in de buurt zijn.

Toen we eenmaal zaten kwamen ze gelijk ter zake en vertelden ze mij dat ze van de AIVD waren. De mannelijke agent voerde vooral het woord. Hij zei dat de dienst "positief in mij geïnteresseerd" was. Of was het: "positief opgevallen"? Ik was duidelijk overrompeld, eerst 'binnenlandse zaken' en daarna 'AIVD' (Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst), terwijl 'binnenlandse zaken' genoeg moet zijn om argwanend te worden. Het is namelijk het ministerie van verantwoordelijk is voor de geheime dienst. "Jij was toch betrokken bij die demonstratie tegen politiegeweld?" vroeg de agent, alsof hij dat niet wist. Ik had een demonstratie in Amsterdam aangemeld en was politiewoordvoerder tijdens de manifestatie op 13 augustus 2021. "Hoe heb je dat ervaren?", voegde de vrouwelijke agent daaraan toe.

Sammy Baker doodgeschoten door de Amsterdamse politie

Die datum, 13 augustus 2021 was er een demonstratie tegen politiegeweld en ter herdenking van de Duitse influencer Sammy Baker ((Samuel Seewald) die een jaar eerder, op 13 augustus 2020 door de Amsterdamse politie werd doodgeschoten. Sammy was voor zijn verjaardag met zijn vrienden naar Amsterdam gekomen. Die raakten hem op 12 augustus 2020 kwijt. Sammy had die dag drugs geprobeerd en is hierdoor waarschijnlijk in een psychose geraakt.

Omdat zijn vrienden hem niet konden bereiken, besloten zij de moeder van Sammy op de hoogte te brengen, die vervolgens naar Amsterdam is kwam om te helpen zoeken. Hierbij is ook de politie om hulp verzocht. Uiteindelijk is Sammy in verwarde toestand teruggevonden in een verder volkomen lege binnentuin.

Op het moment dat de politie Sammy aantrof, houdt hij een klein zakmes tegen zijn keel. Het is duidelijk dat hij op dat moment alleen een gevaar was voor zichzelf. Sammy's moeder had hem kort tevoren proberen te bedaren in haar auto, maar dat was niet gelukt, ze was echter wel vlakbij. Ook de psycholance, speciaal vervoer voor verwarde mensen, met gespecialiseerde verpleegkundigen was inmiddels gearriveerd. De gespecialiseerde verpleegkundigen werden echter niet door de politie gevraagd te assisteren terwijl Sammy niet reageerde op bevelen van agenten en op pepperspray. Zelfs een politiehond die op Sammy was afgestuurd, overmeesterde hem niet, maar liep hem voorbij.

Zonder te wachten op een professionele onderhandelaar, gespecialiseerde verpleegkundigen of arrestatie eenheid besloten de agenten Sammy maar te overmeesteren en tegen de grond te werken. Dit pakte totaal verkeerd uit. De psychotische en verwarde, maar niet gewelddadige Sammy raakte natuurlijk in paniek. Of hij al dan niet intentioneel met het zakmes zwaaide is zeker niet vast te stellen zonder close-up beelden van het incident. Het zwaaien kan namelijk ook veroorzaakt zijn doordat de hondenbegeleider aan de arm van Sammy heeft getrokken, waardoor het leek alsof Sammy met het zakmes zwaaide. Twee agenten besloten toen om allebei twee keer te schieten. Sammy was op slag dood.

De politie lijkt zich na het schietincident meteen defensief op te stellen, spreekt over een mes, en niet een zakmes, over drie schoten in plaats van vier, dat Sammy een gevaar zou zijn voor de omgeving oftewel de agenten en dat Sammy de agenten wilde steken. Het mes wordt ook in de media steeds groter voorgesteld. Parool verslaggever Ruben Koops spreekt in een interview op het Duitse Bild TV van 14 augustus 2020 van een flink mes van 30 centimeter lang. In Het Parool wordt op 18 augustus gesproken over een groot mes (journalist Sam de Graaff) en op 21 augustus zelfs over een slagersmes (misdadverslaggever Paul Vugts). Beide journalisten geven niet wie de bron is van de informatie over het mes. Dit is wel duidelijk in Het Parool van 9 december als Ruben Koops schrijft dat het volgens de politie om een flink mes ging. Het Duitse weekblad Bild neemt de informatie van Parool verslaggever Koops op 11 december 2020 over en schrijft dat het flinke mes 30 centimeter lang was. Het mes, de schoten, het steken en de bedreiging die van hem uitging blijken in de maanden die volgen totaal anders dan de politie en de media schrijven.

Als op 17 mei 2021 het openbaar ministerie besluit om de agenten die betrokken waren bij de dood van Sammy niet te vervolgen omdat er sprake was van noodweer, wordt duidelijk dat het om een zakmes ging en dat duidelijk was dat Sammy vooral een gevaar was voor zichzelf en pas een gevaar voor de agenten werd als die hem proberen te overmeesteren. Dat het openbaar ministerie spreekt van noodweer roept daarbij veel vragen op, want blijkbaar was er een politie onderhandelaar onderweg en een psycholance met gespecialiseerd personeel ter plaatse. Waarom zijn die niet ingezet?

En als het juist is dat er geen beschadigingen op de vesten van de agenten zijn gevonden volgens de advocaat van de familie van Sammy Baker, Richard Korver, kan dan echt nog gesproken worden van noodweer? Volgens Korver is zelfs een vest, het vest van de agent die zou zijn gestoken, twee keer forensisch onderzocht. Sammy was dus blijkbaar zelfs na een ondoordachte en mislukte overmeestering geen gevaar voor de agenten, maar alleen zichzelf. Sammy is dan ook niet uit noodweer doodgeschoten zoals het openbaar ministerie beweert, maar door volstrekt ondoordacht en onprofessioneel handelen.

“Hoezo wil je geen vragen beantwoorden? We bedoelen er niets mee”

Op 13 augustus 2021 was ik dus betrokken bij een demonstratie ter nagedachtenis van de dood van Sammy Baker een jaar eerder en in het algemeen tegen buitensporig politiegeweld. Politiegeweld dat door het openbaar ministerie wordt vergoelijkt met de opmerking dat er sprake was van noodweer, terwijl het hier ging om een verwarde psychotische jongen van 23 jaar. En dan vraagt een medewerker van de AIVD mij hoe ik dat ervaren had? “Wat had ik ervaren?”, schoot door mijn hoofd. Het doodschieten van Sammy? De demonstratie tegen politiegeweld een jaar later? Of nu een bezoek van de inlichtingendienst die mij blijkbaar wilde intimideren omdat ik een demonstratie had georganiseerd.

“Hoe heb je dat ervaren?”, was de eerste vraag die de medewerkers van de AIVD mij stelden en ik maakte van deze gelegenheid meteen gebruik om ze mede te delen dat ik geen interesse had in het gesprek en dat ik ook niet op hun vragen zou ingaan. Ik was ondertussen klaarwakker en mij was inmiddels honderd procent duidelijk wat ze wilden.

Zij wilden mij ronselen als informant. In mijn achterhoofd had ik dat gevoel al bij de deur, maar was niet wakker genoeg om hen de toegang te weigeren. "Oh, hoezo niet, hoezo wil je geen vragen beantwoorden?", probeerde de vrouw nog. "We bedoelen er niets mee", voegde ze er nog aan toe. Het was duidelijk dat ze mij probeerde te overtuigen verder te praten. Ik was er helemaal klaar mee en antwoordde: "Ik zeg net tegen je dat ik geen interesse heb in dit gesprek dus ik ga ook geen vragen beantwoorden".

Ik gaf geen antwoord meer en herhaalde dat ik geen interesse had in het gesprek. "Oké, dan gaan we maar weer," zei de man en ze stonden op om te vertrekken, maar niet voordat de vrouw nog even een kleine opening zocht, net als een colporteur aan de deur die je een abonnement wilt verkopen: "Als je je bedenkt kan je contact opnemen via het algemene nummer van de AIVD." Als ik belde met de AIVD hoefde ik alleen maar te vragen naar de mensen die bij mij hadden aan gebeld en op de bank gezeten. Het klonk allemaal surrealistisch, geen naam, geen direct nummer, zelfs geen stamnummer.

Toen ze vertrokken waren, was ik met stomheid geslagen. Ik wist niet zo goed wat ik hier allemaal van moest denken en had even de tijd nodig om het te verwerken. Ik ben gewoon mijn dag gaan vervolgen maar na een tijdje begon ik mij heel erg af te vragen hoe ze in godsnaam de voordeur in de hal voorbij waren gekomen.

Ik belde aan bij de voorzitter van mijn VvE (Vereniging van Eigenaren) om uit te leggen dat twee ongenode, maar vooral heel onwelkome, mensen bij mij hadden aangebeld en dat ik graag de beelden wilde bekijken van de veiligheidscamera om te achterhalen hoe ze binnen waren gekomen. Toen ik hiernaar vroeg vertelde hij dat er eerder op de dag twee agenten in burger, ook een man en een vrouw, langs waren geweest om de camerabeelden op te vragen.

AIVD en Amsterdamse politie proberen benadering te verdoezelen

De agenten bleken van de Amsterdamse politie te zijn en niet van de AIVD. De mannelijke agent werkt al geruime tijd bij de Amsterdamse politie blijkt uit zijn LinkedInpagina. Op zijn eigen website staat dat hij een eigen bedrijf heeft in coaching. De vrouw stelde zich steeds zo op dat ze uit beeld bleef en zou dus ook de vrouw kunnen zijn die bij mij op de bank zat. De agenten in burger hadden geen huiszoekingsbevel, bevel tot overdragen van de camerabeelden of andere documenten om camerabeelden op te vragen bij zich. De voorzitter had er niets achter gezocht en in samenspraak met een buurman die over de beelden gaat toestemming gegeven om de beelden mee te geven.

De buurman die over de beelden gaat, vertelde me nog dat er niet veel tegen te doen is: "Linksom of rechtsom krijgen ze toch de beelden wel als ze die per se willen hebben, dus ik geef ze die beelden wel gewoon mee." De agenten waren rond twaalf uur langsgesproken, anderhalf uur na het bezoek van de AIVD. De buurman heeft de agenten nog wel gevraagd of ze hem op een of andere wijze een bewijs konden leveren dat ze de beelden hadden meegenomen. Daartoe hebben ze hem nog een bevestiging via de e-mail gestuurd, maar veel zegt die mail niet.

Het is zeer intimiderend om de AIVD aan je voordeur te hebben, helemaal omdat ze zich niet voorstellen als leden van de geheime dienst. Het is extra verontrustend dat inlichtingendiensten worden ingezet om het straatje van de politie schoon te vegen. Blijkbaar wil de overheid actiegroepen tegen politiegeweld infiltreren. Is dat dan de veiligheid waar de V in AIVD voor staat? De veiligheid voor orde- en veiligheidsdiensten om ongestraft onwetmatig te handelen? En betekent het feit dat een Amsterdamse agent de beelden heeft geconfisqueerd dat deze intimidatie actie is uitgevoerd door collega's van de agenten die Samuel Baker hebben doodgeschoten? Moet dat niet uitgezocht worden?

Gedegen en transparant opsporingsonderzoek, strafvervolgning en procesgang in het kader van het politiegeweld en de onnodige dood van Sammy zijn grondbeginselen van de rechtstaat. Blijkbaar is daar geen interesse in en worden zelfs mensen die politiegeweld aan de kaak stellen geïntimideerd en bespioneerd. Dit handelen van de AIVD heeft mijn gevoel van veiligheid en vertrouwen in de rechtstaat verder geërodeerd.

Wil (Wil is niet de echte naam van de persoon die is benaderd)